

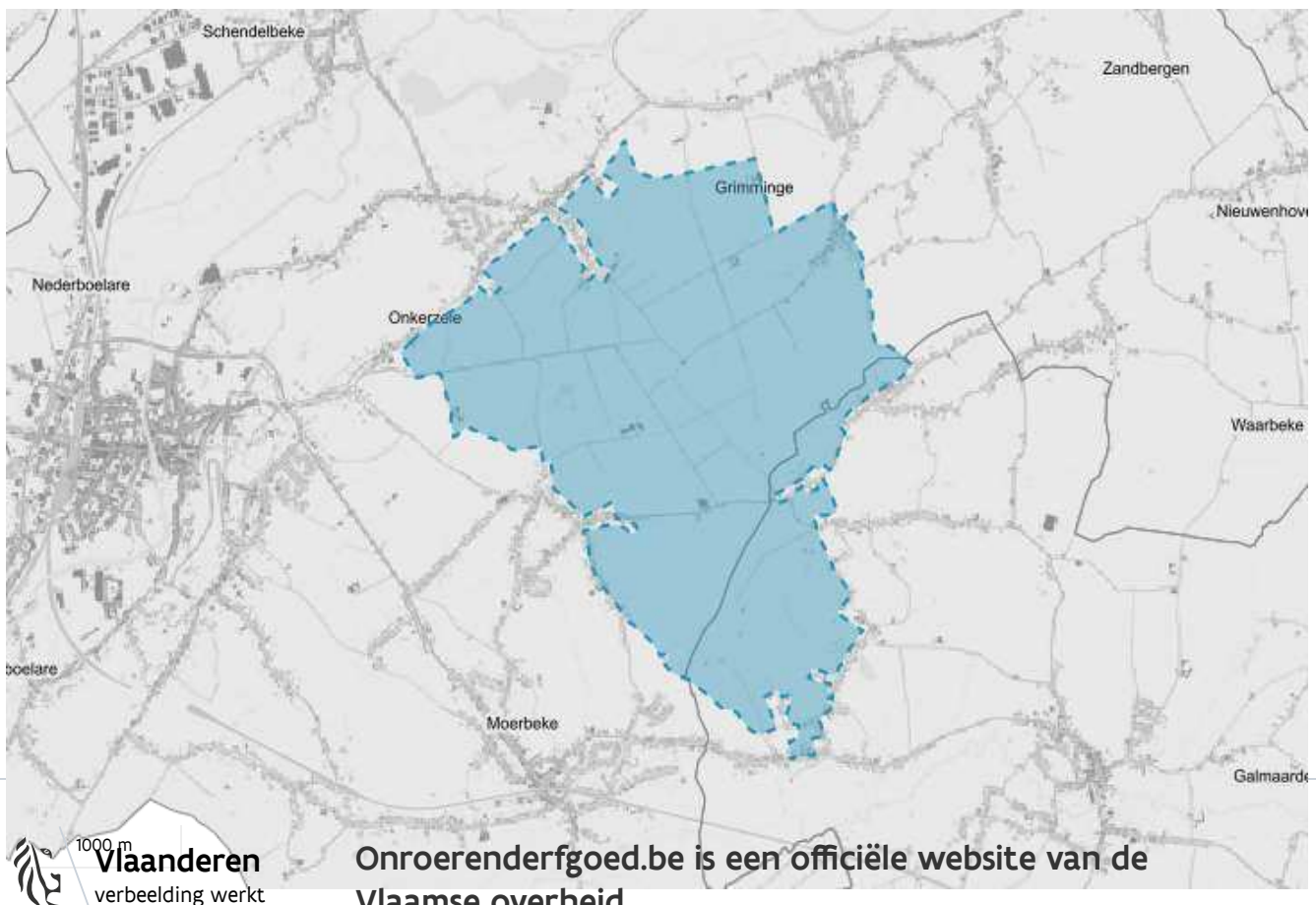
[\(/\)](#)

Inventaris

ERFGOEDOBJECT

Moerbekebos, Raspaillebos, Karkoolbos en omgeving

landschappelijk geheel

ID: 135122 URI: <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/135122>

Onroerenderfgoed.be is een officiële website van de Vlaamse overheid

uitgegeven door het agentschap Onroerend Erfgoed
(<https://www.onroerenderfgoed.be/over-ons>)

ACYVER
PS://WV
IDISCHE
TPS://V

ACYVE
RIDISCH

Juridische gevolgen

- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Pauwelhoeve (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/113823>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als beschermd cultuurhistorisch landschap Raspaillebos, Moerbekebos en Karkoolbos (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/1164>)
Deze bescherming is geldig sinds 25-04-1980

Provincie

Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant

Gemeente

Geraardsbergen, Pajottegem

Deelgemeente

Galmaarden, Grimminge, Moerbeke, Onkerzele, Zandbergen

Straat

Onbepaald

Locatie

Grimminge, Moerbeke, Onkerzele, Zandbergen (Geraardsbergen), Galmaarden (Pajottegem)

Nauwkeurigheid zone

Tot op 15m

Oppervlakte zone

6 937 433m²

Bewaringstoestand

Bewaard

Erfgoedwaarde

Aanwezig

Links

Bosberg, Moerbeke | De Bosberg is een heuvel in de Vlaamse A... | Flickr
(<https://www.flickr.com/photos/erfgoed/1729608895>)

Typologie: agrarische landschappen (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/2103>), bronnen (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/83>), heuvels (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/2003>), kasseiwegen (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/221>), loofbossen (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1843>), vierkantshoeven (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1425>)

Inventarisatie ankerplaatsen Landschapsatlas 2001

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/gebeurtenissen/1101>) (inventarisatie: van 01-11-2000 tot 28-02-2001)

Project beschermingsdatabank 2013-2016

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/gebeurtenissen/1028>) (beschermingen: van 01-01-2013 tot 30-06-2016)

Thema: Ontstaan van de restheuvels van Vidaigneberg tot Kesterberg

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/17288>)

Beschrijving

Het boscomplex, gevormd door het Raspaillebos, Moerbekebos en Karkoolbos, ligt op een heuvelrug te Geraardsbergen en Galmaarden. Het gebied vormt een relict van het Kolenwoud en wordt doorsneden door een kasseiweg, de Bosberg.

Fysische geografie

Topografie

Dit boscomplex bevindt zich op het grondgebied van Grimminge, Moerbeke en Galmaarden en bestaat uit het Raspaillebos, Moerbekebos en het Karkoolbos. Het gebied ligt grotendeels in het zuidoosten van de provincie Oost-Vlaanderen, enkele hectaren liggen op het grondgebied van de provincie Vlaams-Brabant. De hoogteligging varieert van circa 40 tot 100 meter +TAW.

Ten oosten van de Dender strekken zich twee langgerekte parallelle heuvels uit; de Buizemont en de heuvel van het Moerbekebos, waarop het boscomplex gelegen is. Deze heuvel ligt in het overgangsgebied tussen de Vlaamse Ardennen naar het Pajottenland. De aanwezige dalletjes op de heuvel hebben een amfitheatervormig dalhoofd. Er zijn verschillende bronnen aanwezig. In het bos ontspringen een aantal beken, onder andere de Steenborrebeek en de Hollebeek.

Geologie en bodem

Het landschap van het zuiden van de provincies West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen en westelijk Vlaams-Brabant kenmerkt zich door een west-oost gerichte rij heuvels met toppen op ongeveer dezelfde hoogte. Deze restheuvels worden al geruime tijd beschouwd als Diestiaanheuvels, d.w.z. dat zij nabij hun top afzettingen bevatten die horen tot het Zand van Diest. Een recenter model geeft een alternatieve verklaring voor de opbouw en de genese van deze getuigenheuvels (voor het ontstaan van deze restheuvels zie thema 'Genese van de restheuvels van Vidaigneberg tot Kesterberg').

Volgens de tertiair-geologische kaart domineert in dit gebied de grijze klei tot kleihoudend silt behorend tot het Lid van Moen (eoceen, 53 tot 33,7 miljoen jaar geleden). Verder komen de grijze, silthoudende klei van het Lid van Saint-Maur, het grijsgroen, zeer fijn, kleihoudend zand tot silt van de Formatie van Tielt en de blauwgrijze tot donkergrijze klei met dunne zandlensjes, organisch materiaal en pyrietachtige concreties van het Lid van Merelbeke (eoceen, 53 tot 33,7 miljoen jaar geleden) voor.

De plateau- en hellingsgronden omvatten leemgronden, (licht) zandleemgronden en kleigronden, terwijl de vallei- en depressiegronden overwegend uit gronden op (zand)lemig materiaal bestaan.

Vegetatie

Op het moment van de bescherming (1980) kunnen in het bosgebied vijf vegetatietypen onderscheiden worden. Op de droogste plaatsen, meestal gelegen op de heuveltoppen in het bos, komen relatief uitgebreide stukken eiken-berkenbos voor. De flora bestaat hoofdzakelijk uit zuurminnende planten (door het trage verrottingsproces ontstaat een zure, niet verzadigde humus). Op de droge hellingen en plateau's komt het beuken-eikenbos voor, afgewisseld met stukken beukenbos gekenmerkt door een karige ondergroei. Groeiremmingen zijn te wijten aan onder meer de sterk zure bodem. Op de vochtige hellingen en langs de vochtige boswegen ontwikkelt zich het eiken-haagbeukenbos; fragmenten hiervan komen ook voor in de valleien. Op deze hellingen wordt de vegetatie geleidelijk aan minder hydrofiel, alhoewel de bodem er nog tamelijk vochtig en voedselrijk is. In de valleien bevinden zich verschillende associaties van het hydrofiel elzen-essenbos. De valleien zijn sterk eutroof, in vergelijking met de andere delen van het bos. Als gevolg van de slechte drainage zijn ze grotendeels beplant met populieren. De valleien bezitten een grote botanische rijkdom. De boskanten zijn gekenmerkt door typische mantelgemeenschappen, grotendeels ruderaal. Midden in het Karkoolbos bevinden zich enkele weiden, die floristisch gezien minder belangrijk zijn, aangezien het om graasweiden gaat.

Voor de steile hellingen zijn bebost. Aan het Karkoolbos strekken de weilanden zich tot in het bos uit. De overgang tussen bos en landbouwland is tegenwoordig vrijwel steeds vlijmscherp. Hierdoor zijn talrijke plantensoorten van zomen en struwelen nagenoeg verdwenen uit de regio.

De Biologische Waarderingskaart (versie 2, 1997-2010) geeft het boscomplex weer als een eiken-haagbeukenbos met wilde hyacint of alluviaal elzenbos, omgeven door akkers en grasland. Op het moment van de bescherming (1980) werden verschillende zeldzame planten aangetroffen in dit boscomplex. Het gaat om boslathyrus (*Lathyrus sylvestris*), heksenkruid (*Circaea lutetiana*), hengel (*Melampyrum pratense*), Onze-Lieve-Vrouwebedstro (*Asperula odorata*), knautia (*Knautia arvensis*), muurstreepzaad (*Crepis tectorum*), daslook (*Allium ursinum*), dalkruid (*Miantheum bifolium*), éénbes (*Paris quadrifolia*), wilde narcis (*Narcissus pseudo-narcissus*), keverorchis (*Listera ovata*), spekwortel (*Tamus communis*), reuzenpaardenstaart (*Equisetum telmateia*) en hyacint (*Scilla non-scripta*).

Cultuurhistorie

Deze bossen worden op de kabinetskaart van de Ferraris (1770-1778) uitgebreider naar het noorden en oosten afgebeeld als "*Bois de Rachepaille*". Het boscomplex maakte vroeger deel uit van het grote Kolenwoud, dat tijdens de middeleeuwen sterk versnipperd is geraakt. Verschillende grote (half-)gesloten hoeven, onder andere de Paulushoeve, het Hof Beaupré, het Hof te Wambeze en het Hof ten Steenborre, bevinden zich in het bosgedeelte dat sinds het einde van de 18de eeuw verdwenen is. Het bestaande straten- en nederzettingsspatroon is reeds op de kabinetskaart van de Ferraris te herkennen. Waar het bos ontgonnen werd, ontstond een nieuw stratenpatroon.

Door het Moerbekebos loopt een oude kasseiweg, de Bosberg. Deze weg die van Boureng komt, beklimt de steile westhelling van de Moerbekeheuvel en loopt dan verder in oostelijke richting. Aan de oorsprong van de kapel Onze-Lieve-Vrouw van het Raspaillebos lag een kluis; wanneer de kluis verdween bleef de kapel dikwijls staan. Deze kapel zou in 1650 opgetrokken zijn nadat een kluizenaar een Mariabeeld aan een boom had opgehangen.

Bij de opstanden van Gent en andere steden tegen het grafelijk gezag speelden bossen een belangrijke rol. Vele opstandelingen doken tijdens de grafelijke repressie onder in de bossen. In 1382, tijdens de eerste opstand, verschansten een aantal vluchtelingen en ballingen uit Geraardsbergen, Dendermonde en Aalst zich in het Raspaillebos, van waaruit de omgeving werd geplunderd en gebrandschat. Het Raspaillebos zou ook als schuilplaats voor de roversbende van Jan de Lichte hebben dienstgedaan.

Het Hof ten Steenborre is een geïsoleerde halfgesloten hoeve, gelegen in een open landschap aan de rand van het bos. De boerenwoning bij deze hoeve dateert uit de tweede helft van de 18de eeuw. In het veld staat een merkwaardige beeldengroep met vier heiligen op een zuil. Deze is vermoedelijk afkomstig van de abdij van Sint-Adriaan.

- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden voor Zijn Koninklijke Hoogheid de Hertog Karel Alexander van Lotharingen, Jozef Jean François de Ferraris, Koninklijke Bibliotheek van België, uitgegeven in 1770-1778, schaal 1:11.520 herleid naar 1:25.000.
- Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, Beschermingsdossier DO000562, Raspaillebos (HILLAERT E. & VAN DEN BREMT P, 1980).
- Biologische Waarderingskaart van Vlaanderen (versie 2, 1997-2010), Geraardsbergen, Kapellestraat [online], <http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/bwk/#> (<http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/bwk/>) (geraadpleegd op 10 juni 2015).
- *Databank Landschapsatlas Vlaanderen* [CD-rom uitgegeven door het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Afdeling Monumenten en Landschappen], *Ankerplaats Moerbekebos, Raspaillebos en Karkoolbos* A24005, 2001.
- Tertiair-geologische kaart van Vlaanderen, Geraardsbergen, Kapellestraat [online], <http://www.geopunt.be/> (<http://www.geopunt.be/>) (geraadpleegd op 10 juni 2015).

Auteurs: [Van den Bremt, Paul \(https://id.erfgoed.net/auteurs/191\)](https://id.erfgoed.net/auteurs/191); [Cox, Lise \(https://id.erfgoed.net/auteurs/451\)](https://id.erfgoed.net/auteurs/451); [Hillaert, E. \(https://id.erfgoed.net/auteurs/555\)](https://id.erfgoed.net/auteurs/555)

Datum: 2015

De tekst wordt ter beschikking gesteld door: [Agentschap Onroerend Erfgoed \(AOE\) \(https://id.erfgoed.net/auteurs/501\)](https://id.erfgoed.net/auteurs/501)

[Bekijk alle teksten \(/erfgoedobjecten/135122/teksten\)](/erfgoedobjecten/135122/teksten)

Relaties

Omvat

Gesloten hoeve (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/8602>)

Omvat

Gesloten hoeve (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/8633>)

Omvat

Hoeve Hof Beaupré (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/8604>)

Omvat

Hof te Wambeze (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/8668>)

Omvat

Hof ten Steenborre (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/8662>)

Omvat

Kapel Onze-Lieve-Vrouw van het Raspaillebos

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/8631>)

Omvat

Kasseiweg Bosberg (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/200872>)

Omvat

Pauwelhoeve (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/39084>)

Omvat

Pauwelhoeve en omgeving (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/308980>)

Is deel van

Galmaarden (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/14254>)

Is deel van

Grimminge (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/13430>)

Is deel van

Moerbeke (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/13432>)

Is deel van

Onkerzele (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/13435>)

Is deel van

Zandbergen (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/13442>)

Je kan deze pagina citeren als:

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2025: *Moerbekebos, Raspaillebos, Karkoolbos en omgeving* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/135122> (<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/135122>) (geraadpleegd op 26 augustus 2025).

Beheerder fiche: **Agentschap Onroerend Erfgoed**

Contact

Heb je een vraag of opmerking over deze fiche?
Meld het ons via het contactformulier (/contact?uri=<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/135122>).